

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

«EDINOST» izhaja 2krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vsako leto prilogo 7 gl. za polu leta 3 gl. 50 kr., za štiri leta 1 gl. 75 kr. — Sama priloga stane 1 gl. 50 kr. za celo leto. — Posamezne številke se davajo pri opravičevanju: in v tiskarni v Trstu po 5 kr., v državi in v Ajdovščini po 15 kr. — Naročniki, tek. — acije in inozemski predstava Opravičevanja, via Terrante. «Nova tiskarna».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredalstvu «via Terrante» «Nuova Tipografia» vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Izserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

O kmetijskem prašanju.

(Dalje.)

Kaj si moramo prorokovati iz teh razmer?

Dobre prihodnosti gotovo ne; iz tega občnega vrenja v notranjosti raznih držav ne moremo si gotovo upati boljših in mirnejših časov, ampak le slabših.

In kmetstvo? Kar velja o delalskem, velja i o kmetskem stanu, osobito pa o nižjem, ubožnejšem kmetu. Saj pa tudi s kmetov prihaja obilo delalcev, ki število mestnih vedno množe ter vedno bolj zamotavajo to prašanje.

Kmet ne more vseh otrok na domu obdržati in primoran jih je poslati po svetu. Nasele se taki sinovi po raznih mestih ter poprimejo tega ali onega rokodelstva. Dokler je dela, ne je kaj, ali ko dela primanjka, ko mu gospodar delo odreče — tedaj začne se revščina: družina na tujem doma in brez kruha, oče pa brez dela! Potreba trka vedno na vrata in dela nikder! Stradati mu je tedaj in trepeti.

Kdo je pa kriv, da dela ni! — Delalec brez dela toži gospodarja, ki je bogat ali se ubožega neče usmiliti; gospodar pa tarna, da je bil delo ustavit primoran, ker roba mu ne gre, ni nobene prodaje, vse gre pod ceno, slaba in redka naročila itd. itd. — primoran je bil delo ustavit, drugače bi šel sam v propad!

Boljše je rešiti kaj nego nič, delalcom delo odpove, da mu za lastno življenje ostane. Da samega sebe revščine obvaruje, primoran je mnogim drugim kruh odpovedati.

Enako se godi v slučajih »strajkov«, ko gospodar mirnim očesom gleda, kako se delalci pulijo in tirjajo zboljšanja plače: sam dobro ve, da jim tega storiti ne more, ker dru-

gači bi nakopičeval narejenega blaga, malo in pod ceno prodajal, vedno bolj v dolg lezel ter sledujoč sam lastni polom »krah« — kakor mu pravijo, učakal. On morda celo ni slaba oseba ter ima srce do bližnjega, osobito pa do potrebnega delalca, ali slaba kupčija, velika in sramotna konkurenca od druge strani mu ne dopuščati delalcem plače zvišati ter samega sebe v propad telebiti. Mirnim očesom torej gleda delalske »strajke« ter noče se tirjatvam delalcev udati zato, — ker ne more!

Tako je prišlo na svetu! Non possum! je osododolna beseda, koja je tak gospodar v enacih slučajih primoran izreči: toda od te besede je odvisna sreča ali nesreča, životarenje ali gola revščina neštevilnih družin! — V stiskah je v takih slučajih posestnik, gospodar in potrební delalec: oba imata prav, oba sta primorana skrajnega sredstva se prijeti, ali vendar eden je na slabšem, eden vendar podleže in ta je delalec.

Obširneje smo razmotrovali to prečudno socialno stanje le iz tega razloga, ker se ono tudi kmeta dotika. Vsaj so si razmere prvega in zadnjega skoraj enake, da, rekli bi, da so za kmeta še bolj pogubonosne.

Vsaj delalec nema za drugo skrbeti, nego da pridobi sebi in svojej družini vsakdanjega potrebnega živeža; za otroke mu je skoraj nemogoče skrbeti razven, da jih v kak kraj pripravi, kder si bodo v prihodnje služili. Njegov obstoj in življenje je odvisno od njegovih pridnih rok, njemu enako počenjati bodo morali tudi otroci njegovi. Osoda, bridka osoda je tako določila in tej se mora, čeprav nerad, ukloniti.

Kmetu je pa plačevati raznih težkih davkov in pristojbin, skrbeti

mu je, da redno odrajtuje odstotke zemljišnega dolga (srečen oni, kdor ga nema!) plačuje kolikor mogoče vsako leto na račun istega, oddotuje hišne hčere in brate, ako noče, ali ako je v tistej deželi taka navada, ako se dedovno posestvo ne deli; dalje mora skrbeti, da vse to učini, ne da bi družega dolga na posestvo nakopičeval, kajti telaj ide zadnje polagoma proti propadu. Otroci njegovi, ali starejši sin bode moral dobiti od njega posestvo čisto, t. j. brez vsakega intabuliranega ali družega dolga.

Tako vsaj počenja in moral bi počenjati vsak skrbni kmetski oče; je-li mu je pa to mogoče? Je-li kos neštevilnim stroškom? Pri sedanjih slabih letinah, pri sedanjem ubožtvu! Mi bi trdili, da mu je skoraj nemogoče; tako sklepamo vsaj, videč žalostne razmere, ki so i pri kmetstvu nadvladale.

Govorili smo zgoraj o takozvanej varstvenej carini ter povdarjali tudi njeno senčno t. j. slabo stran. Na prvi pogled bi menil kdo, da je taka carina res Bog ve kaj prida, ali ona ni niti priporočbe niti popolnega zavrženja vredna.

Kakor se nam zdi kaka reč zdaj dobra in slastna, kakoršno je naše telesno stanje, dobro ali slabo, ako smo zdravi ali bolni, enako se godi tudi z ono carino. Ako je socialno stanje kake dežele dobro, ako se ni bati nemirov, ako je v onej deželi mnogo srednjih, ne prebogatih, ne preubozih zemljišnih posestnikov, tedaj je taka carina priporočanja vredna, ker z njo se srednje premožnim posestnikom pomaga v deželi po primernej, ne previsokej in ne prenizkej ceni svoje pridelke prodajati.

Ako so pa razmere v deželi slabe, ako se v njej razločujeta skoraj

samo dva glavna stana: bogati in ubožni — bogataši na enej in ubožni heloti in kruhalačni delalci na drugej strani tako, da bi, ako bi se taka carina uvedla, ves dobiček šel v žep bogatejšemu stanu. Tedaj je taka carina za deželo začetek draginje in pomanjkanja, ker žito je v oblasti zgoli manjšine bogatašev, ki ga drago prodajajo, drugi del prebivalstva pa trpi in strada.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nov trgovinski minister, kakor poročajo dunajski časniki, ima se imenovati še le po velikej noči. Kandidatov se cela vrsta imenuje, mej temi dvorni svetnik Sachor pl. Friedrichsthal, vrhovni vodja gališke Karol Ljudjevitove železnice, in dvorni svetovalec Steinbach v pravosodnem ministerstvu. A vse to je le ugibanje.

V poslanski zbornici se je 23. t. m. nadaljevala razprava o proračunu, govoril je finančni minister in zavračal nasprotnike. Rekel je: Resnično je očitovanje, da se proračun še le dovoli, ko se je uže velik del stroškov pokrili, to pa je vsled tega, ker je proračunsko leto z solničnim letom eno in isto; on nema nič zoper to, ako se začetek proračunskega leta preloži. Minister pojasnuje trditve, da se nekateri dohodki previsoki, nekateri troški pa niso navedeni ter razlaga agio na zlato; v proračunu je bil še za 97.000 preniko postavljen. Carina nikakor ni previsoko postavljena, ampak je v primeri s poprečnim prejšnjih let; tudi zemljiški davek je v primeri proračunan. Kar se tiče očitanja, da vlada primanjkljaj zakriva, ker za gotove namene vzete zajme le obletnino navaja, pravi minister, da je to popolnoma v redu, ker v določenem letu se plača le obletnina in ta sama se ima postavljati v proračun. Tu gre za trošek, kakor n. pr. za poštno poslopja, ki traja več let. — O političnih zadevah je minister rekel: Politični vla-

čebelica mu krog ušes veselo zabreoci ter se zahvali, da jo je rešil in mu reče, da mu hoče pomagati, ako bole kdaj pomoči potreboval.

Naš dečak je služil grofu po volji, zato ga je pa tudi grof posebno rad imel, najraje izmej vse družine. Tisti čas pa so mlatiči mlátili žito na tistej grofiji, ker pa so jezni bili, da ima gospod tega hlapca raji od vseh drugih, začeli so ga sovražiti in črtiti in gospodu slabo o njem govoriti. Rekli so grofu: Ta hlapec je rekel, da on vso tvoje žito v enej noči omlati, prosimo te, zapovej temu predrznežu, naj to stori, daj ga pa nam v roke, ako pa omlati, pa mi nočemo imeti nobenga »mertuka«. Grof jim zagotovi, da hoče to storiti.

Pride večer, grof pozove hlapca pred se in mu veli: Predrznež stori, kar si rekel, če hočeš se pri meni dalje služiti, šaliti se ne smeš z menoj. Hlapec žalosten in otožen hodi okolo grofovega poslopja. Nekaj časa ves zamišljen ugiblje, kaj mu je storiti, vedel je namreč dobro, da so ga nevoščljivi mlatiči krivo zatožili; misli, si naj bo, kar hoče, skušiti moram, če pojde.

Zmislil se na onega medveda, katerega je smrti otel in ga pokliče. Mine malo časa in začuje veliko rušenje in tuljenje medvedov, strah ga tako prevzame, da si ne upa z mesta. Ko pribiti tja truma medvedov, zakliče mu smrti rešeni medved: Zakaj si nas poklical? V velikem strahu si komaj upa povedati, ker vse polno je gomazelo okoli grofovega poslopja kosmatincev. Vendar razodene svojo željo med-

PODLISTEK.

Narodne pripovedke

iz spodnje Štirake.

Zapisal in nabral mej narodom Brežki.

Odkar ljudstvo čita bolj časnike, ozabljajo se narodne pripovedke in pravljice vedno bolj in redkeje se slišijo mej narodom. Meni samemu, ki to pišem, znano je iz lastnega življenja, da se je pred 10—15 leti še veliko več pripovedalo, nego dandanes, zlasti na vasi v dolgih zimskih večerih mej prostim ljudstvom na kmetih. Zadnja leta je to skoraj nehalo; ne vem, kaj je temu prav za prav krivo. Doba časa, o j, kako hitro se spreminja! Skrajni je toraj čas, da se te svetinje nabirajo in v javnost spravijo, da se popolnoma ne pozabijo in pogube. Naši stari svitolasi dedi še znajo marsikatero lepo povedati mlajšemu narodu.

Treba je toraj, da zapiše se tako blago, o tem nam daje prelep izgled naša sosedna Kranjska dežela, tam se naj več spiše in objavlja po časnikih, belí dan ugleda največ bukev slovenskih. Odlučnih in veščih pisateljev ima Kranjska. Kranjska n preduje — v zlasti na leposlovnem polju, prelepih romanov, novel in drugih pripovedi in spisov, vzetih veidel iz domačega kraja — domačih tal. Toraj živeja Kranjska!

Kaj pa z nami, spodnji Štajerci? Nemamo tudi mi enakih svetinj? Pač jih

tudi imamo v izobilji, pa edno nam manjka — pisatelj. kateri bi te narodne svetinje zapisavali in v javnost spravljali: prav teh je premalo za pripovedne in leposlovne spise.

Na kmetih se mej ljudstvom to najlažje nabira, kar pa ni tako lahko po mestih.

V našem kraju, to je v mojej domačiji, nabirajo se cele kope takih svetinj, ker doslej še ni nikdo tega nabiral, ali pa vsaj redkoma kdo. Posbno se veliko sliši o vojnah iz starih časov, starih vojakih, ki so se vojskovali s Turki, Prusi in Francozi. To vse bi se dalo porabiti in popisati, ker bi marsikoga zanimalo in podučevalo.

Jaz se bom po moči tudi v prihodnje trudil in po lastnej previdnosti zbiral take stvari, da ustrezem volji dragih čitateljev «Edinosti».

Zbirati in objavljati hočem narodne pripovedke, če tudi nemam preveč časa, ker na kmetih je vedno obilno dela. Moje pero je prosto in ne more tekrovati z učenkami, piše le to, kar um in srce veleja, zahteva narodnost in rodoljubna dolžnost.

Delajmo — trudimo se, dokler je dan, ker pride noč, ki nam vzame moč.

Pisatelj.

XIX. pripovedka.

Bil je svoje dni en dečak, kateri pa pri stariših ni imel spoštovanja; pade mu v glavo, da bi šel si boljšega sveta skušavati, zapusti dom in gre od starišev v širni svet. Rokodelstva ni znal nobenega, gre se ponuditi k nekemu staremu grofu

za hlapca; grof ga vzame v službo ter mu zagotovi tudi primerno plačo. Kadar je ta dečak še po poti šel in hodil po svetu, predno je v službo stopil pri omenjenem grofu, najde nekoč medveda, kateri je padel z dreva, na katero je splezal, v neko globoko kotlino vznak in ni se mogel izveči iz nje; medved vidi mimo gredočega dečka, milo ga prosi, naj mu pomaga, da se reši iz te kotline, ker sicer bi moral poginoti.

On se kosmatina ustraši, gleda nekaj časa in ne upa si blizu, pa zopet medved še lepša prosi, nego prvič: »Pomagaj mi, hvaležen ti bom«. Res mine mladenič strah pred to zverjo, kakoršne še do tedaj ni videl, gre in mu pomaga na noge, da se polagoma priplazi na breg. Medved se mu lepo zahvali in mu še reče: Kadar me boš potreboval, pomagal ti bodem jaz in veliko drugih, le zmisli se na me. Gre dalje, zopet najde osla, kateri je bil uže tri dni privezan za neko drevo in brez vsake hrane in pijače na žgočem solncu; v srce se mu smili žival, sklene jo rešiti, gre blizu in odveže žival, katera s hrpavim glasom i. i. i, daje na znanje, da mu je hvaležna, tudi mu reče, da mu hoče v potrebi pomagati.

Zopet krene dalje, vidi, kako se iz nekega drevesa smola cači, na smoli pa bučelica visi in se ne more rešiti, kliče na pomoč po svoje: mi, i. i. i, mi, i. i. i. Mladenič pravi pri sebi: dasitudi je majhna, vendar jo moram rešiti, stopi k drevesu, rahlo jo prime in potegne iz smole.

namenili so bili uže večkrat razloženi. Vlada stoji na stališčih popolne enakopravnosti vseh narodov v okvirju celokupnosti in moči države; ako je kje treba porazuma, mora se na obeh straneh vsaj dobra volja kazati. Poleg tega se pa pod besedo »porazum« ne sme umeti »podložnost«. Vlada se trudi, odstraniti vsaj ovire, ki so spravi nasprotne. Vlada mora vedno imeti to nalogo, da v tej mnogojezični državi noben narod nema določene prevagljivosti. Strankarska vlada bi bila nasprotna načela, na katero se opira država. Zato ne more vlada, če tudi se opira na podporo večine, v vsakem oziru vsakej skupini ustreči, ker se mora pred vsem na celoto ozirati. Minister more tedaj v imenu skupnega ministerstva zagotoviti, da bo vlada spravedljivo in dobrohotno, brez ozira na podtikane ovire, potrpežljivo in vstrajno državna opravila še dalje vodila. S željo poslanca Tomaszczuka glede pravičnega gospodarstva, pomiritve duhov in poštenega gospodarskega sodelovanja vseh strank se minister popolnoma vjema. — Potem je govoril za proračun še poslanec Bajek in se je glavna razprava sklenola; za glavna govornika sta bila izvoljena Hrbst in Richard Clam.

24. t. m. se je razprava nadaljevala. Ko sta poročevalca končala svoja govora, sklenol se je z veliko večino prestop v podrobno razpravo. Proti temu so glasovali le nemški klub, demokrati in antisemiti. Prve štiri poglavja so bile sprejete brez ugovora. Pri dispozicijskem zalogu je poslanec Wenzlitzke grajal vedenje oficijelnih časnikov nasproti opoziciji in izjavil, da bo levica glasovala zoper dispozicijski zalog. Ministerski načelnik je odgovoril, da gotovo nobeden za zlo ne jemlje, ako opozicijske časnike podpira njihova stranka; pa tudi oblasti morajo imeti svoje organe, ki jih branijo krivičnih napadov. Pri konfiskacijah imajo sodišča določno besedo. V ustavnih državah se je treba bojevati, ali ministerski načelnik smatra za potrebno, da je bojevanje dostojno, kar pri opoziciji ni vselej navada. Po daljši razpravi, katere so se udeležili poslanci Wurm, Weber, Wrabec in Rus, poprime grof Taaffe še enkrat besedo ter odbije trditve, da vlada rabi sijajnost krone za agitacije ter pravi, da je izrek, da ima vlada zaupanje krone, opravičen in samo ob sebi umiljiv, ker bi brez tega zaupanja ne bila več vlada. On dalje izjavi, da popolnoma pozna zakon o odgovornosti ministerstva, ker pod njim stoji tudi njegovo ime in da ni bilo roganje in zaničevanje, ko je rekel, da je pripravljen, predložiti svoja dela državnemu sodišču in izjavil, da se državnega sodišča ne boji. Potem se je sprejel naslov dispozicijski zalog in poglavij 5 in 6.

Brambeni zakon se ima nekoliko premeniti, in vlada neki misli še v tem zasedanju predložiti avstrijskemu in tudi ogerskemu državnemu zboru določno zakonsko osnovo, ki bo zadevala promembo

vedu, kateri je bil vodja vseh drugih kosmatinov. Kar želeno, tudi storjeno, reče kosmatin. Kosmatin zakliče: Bratje mojega rodu! zarovedam vam, storite, kar jaz velevam; in zaumlajo: Zapoveduj, brate! Zapoveduj, da vsi žito tega grofa do najzadnjega snopa čisto omlatite in to še očistite od plev in sohrge.

Ni to povelje so vsi hitro priskočili v skedenj ter se lotili dela. nekaj njih s pleza na parno, da snopovje dol zmečejo, drugi pa ga proti omlatijo, z svojimi velikimi nogami teptajo po žitu tako, da do zore vse žito omlatijo in očistijo plev, a zraven je bilo tako mrmranje, da je bilo groza slišati.

Hlapec zjutraj na vse zgodaj vstane, očedi svojo mu izročeno živino po navadi, potem gre gospoda buditi, češ, naj gre in pogleda, kako je delo izvršil, ker noč uže pojma in dan se zaznava. Grof res vstane, gre pogledat v skedenj, kako se je delo izvršilo in vidi, da je vse dobro opravljeno in vso njegovo žito čisto omlačeno. Grofu se je to za veliko zdelo in zato je še raje imel tega hlapca, ker žito ni bilo samo čisto omlačeno, temuž tudi še od plev čisto. Mlatiči vstanejo drugi dan zgodaj kakor je sploh navada, pa niti snopa ne najdejo, strašno se vjeze, ker zgubili so ves svoj zaslužek. Jezni ves dan brez dela kujejo, kako bi hlapca zopet zatožili; pravijo, to je čarovnik, morebiti je s hudičem v zvezi. Nazadnje sklenejo, da ga hočejo zatožiti grofu, da je rekel, da on vso slamo, kar je grof ima, v ednej noči znesi na bližnjo visoko goro.

(Dalje prib.)

one določbe brambenega zakona, po kateri se začenja vojna dolžnost 1. januarja tistega leta, v katerem je dotični mladenič spolnil dvajseto leto, ta določba se ima tako premeniti, da se bo vojna dolžnost začela eno leto pozneje, ker skušnje, ki so se storile pri stavi, to zahtevajo. Nova določba bi stopila v moč v letu 1888.

Mej avstrijsko in ogersko vlado se je zopet začelo pogajanje zaradi carine na petrolje.

Vnanje dežele.

Ruski car in carica odpotujeta sredi meseca aprila v Livadijo v Krimeji, kder ostaneja kakih štirinajst dni. V Novem Čerkasku se predstavi veliki knez prestolnik svojim Kosakom. Obišče carska obitelj tudi Odeso, Nikolajev in Sebastopolj; v obeh poslednjih krajih bode carska obitelj priča, ko spusté v morje velike ladje.

V Belem gradu se vedejo, kakor bi srbska vojska bila zmagala Bolgare, 23. t. m. so celo kraju na čast mesto razsvetlili ter napravili bakljado. Mestni starosta je kralju čestital in ta se mu je zahvalil. Malo več skromnosti bi bolj pristovalo.

Iz Londona se poroča, da se Gladstone, Chamberlain in Trevelyan o irskem pršašnji niso mogli zjediniti. Chamberlain in Trevelyan zahtevata odstop, ali odstopta še le potem, ko Gladstone predloži spodnjej zbornici irske predloge.

V Litvi so vsi delavci v premogovih jamah opustili delo. Pred mestom se jih je zbralo 1500, ki preté mestu. Vojaštvo je bilo pomnoženo.

DOPISI.

Trst, 25. marca. — (Mestno zadevo. — Židovski liberalizem. — Volitev V. okraja. — Nekaj o domačej politiki.) — Dakle, imamo podestata, izvršila se je tudi, in prav mirno, instalacija njegova in govor njegov pri omenjeni slovesnosti je bil jako krotak, niti podoben ne govoru, katerega je imel g. župan na dan svoje izvolitve. To kaže, da so se vršili mej dobo volitve in potrdbe jako važni in energični »pourparlers«, katerih uspeh je bil ukrotenje novega župana in stranke rudečih. Da bi jih videli, kako so zdaj krotki in kako v prahu leže pradi vlado, ti šentani rudeči, to bi se kar čudili. — Župan in oba podžupana sta v dan instalacije tako pridno delala vizite gospodom od vlade, da se je kar vse čudilo takej ponižnosti. Kaj pomenja to? Dobro znajo namreč go spodje od levece; da visi nad njimi Damo klejev meč, in ker jim je menda še veliko več za polna jaslja, nego pa za načela, zatorej se potrudé, kolikor mogoče, da dobodo od vlade »Fleisszettel«.

Obvejaljo je staro načelo redarske politike, da je namreč treba tatu najeti, da hruske varuje pred svojimi kolegi.

Sicer pa si znani Mojzes pri instalaciji župana ni pustil vzeti pravice, da bi vsaj na videz ne zabavljaj na sedanji vladni sistem. Modri Mojzes je rekel, da se opazuje skoro v vseh avstrijskih deželah neka reakcija, pa da se nadeja, da ta doba k malo mine ter da zopet nastopi zlata doba liberalstva. Ach welche Sehnsucht nach den egyptischen Fleischtopfen! Ne boš Mojzes peljal nas v puščavo liberalizma, ki judu daje pravico, da sme Kristove pedobe odstranjevati iz katoliških šol, ne potrebujemo ga, sam Bog nas obvari pred njim! Čutino, da Mojzes ne vidi, da židovskemu liberalizmu celo Velikonemci hrbet kažejo, od koga torej pričakuje njega restauracije? V Trstu žalibog še ni napočila doba pravice, še vlada tukaj nek židovski liberalizem, kateri se oblači v kitiže irendentizma, in uprav to deluje na pogibelj Trsta, ali židovske politike bode enkrat konec tudi v Trstu in Mojzes bi uže denes najboljšje storil, da ne bi prorokaval sedanjemu ministerstvu pada, ampak da bi rajše se svojo palico potoval na Kras in tam ž njo toliko časa ob stene udrihal, da bi začela iz njih voda teči, da bi Trst dobil vsaj zdrave vode. — Kaj bi to tržaška židovstvo toliko šopirilo se. Ti ljudje ne poznajo Slovanstva, torej ne poznajo glavnega faktorja v avstrijskej politiki. Kedor pa faktorjev ne pozna, ne more političnih računov sklepati. — To je tisto, kar bode nekeje političnej kasti tudi v Trstu mnogo škodovalo — kar pa nas le veseli. — Našim politikastrom, mei katere štejeemo tudi banskega lorda, dal je Scharschmidov predlog povod, da so začeli upati, da pride zopet na krmilo kak Hrbst ali Pleuer, ali s kakim dolgim nosom so ostali, ko so čitali zadnji govor finančnega ministra, v katerem moško zatrjuje, da za levico so ministerski sedeži to, kar je bilo grozljive za ono liscico, ki je rekla, da se jej grozdi ne dopade, ker ga ni mogla doseči zaradi visočine.

Ali ker smo uže pri tem predlogu, moramo izraziti svoje začudenje, da se je o priliki glasovanja, ako se ima predlog precej zavreči, ali pa oddati posebnemu odboru, pokazala taka needinost mej pešičo slovenskih poslancev. Sploh opazujemo, da slovenski poslanci v drž. zboru ne goje posebne intimnosti mej seboj, kar je vse na veliko škodo slov. ljudstva. — Čehi so hvala Bogu danes uže mnogo dosegli in še več bodo, oni in Poljaki so mogočni tudi pri ministerstvu.

Zakaj ne bi šli torej enkrat tudi za kulisami vsi načelniki klubov desnice do grofa Taaffeja in od njega odločno zahtevali, naj se Slovenci tako ne tarna za vsako najmanjše pripoznanje njihove narodnosti, ampak naj se enkrat odločno pripozna in uvede njihov jezik v urade in šole. Ako na priliko na Českem velja zakon, da mora vsak uradnik znati popolnoma oba dež. jezika, zakaj se pri nas naš jezik še vedno poriva v kot.

Gospodje od vlade, ali vam ni vedenje nadvojvode Štefana v Lošinjju prav nič merodajno? Torej, na Dunaji je mesto, kder se morejo izvojevati pravice našemu narodu, ali k temu je treba več zveze mej vsemi slovanskimi poslanci. Kar se tiče nas Tržaških Slovencev, je izvedenje enakopravnosti postalo uže najnujnejše, kajti pokazalo se je, da naš narod na Adrijji opeša, ako bode dobival le vedno polena mej noge ter bode osobito tržaški magistrat okolico na tako strašan način demoralizoval. Kaj je na priliko s petico 1429 očetov za slovenske šole? Ali ne bi bil čas, da vlada to zadevo reši. — Zakaj se je rešila Rojanska prošnja, zakaj pa ne rekurz 1429 očetov, ki je uže par let star?

V nekem ljubljanskem listu smo čitali neko grajo v tem obziru, katero moramo priznati za opravičeno, in zato prosimo v obče slovenske poslance, naj se kaj bolj zanimajo za važno to stvar.

Da imamo pravo nesrečo mi Tržaški Slovenci, to je uže znano; poleg drugega nam je še vrli naš Nabergoj zbolel in boleha uže par mesecev; odleglo mu je sicer in nadejati se je, da bode mogel v par tednih, ako ostane lepo vreme, uže odpotovati v Beč. Tržaški Slovenci smo bili gotovo v velikej skrbi za našega zastopnika, ali Lahoni so v tem slučaju pokazali pravo »Verrohnung der Sittene«.

Polki imajo svoje »Feldpatre«; pa tudi glasovita cikorija ni brez svojega lastnega patra. Ni dolgo, kar je pater pridil o konkordiji, ki ima obstati v tem, da se okoličani pokore banskemu lordu in magistratovim agentom, ki delajo za poitalljančanje okolice. Bog mu grehe odpusti patru! Ali ne ve, da dela propagando tudi proti veri, katere služabnik je. Ako ne vidi, kako malo spoštujejo vero nekateri manj ali več poitalljančeni okoličani, pogleda naj pred svoj lastni prag in prepričal se bode, da po rudeči kompaniji glava boli.

Nek odličan duhoven v Trstu je rekel, da je Živec tako pošten mož, da volilec V. okraja bi moral Boga zahvaliti, da jih sploh hoče zastopati tak poštenjak. — To je pravo in posnemanja vredno. — Ali cikorjaški pater, ki se brati z Bokaličem in drugimi enakimi cikorjaši zadnje vrste, bi še drugače govoril. — Naš list, da ljudstvo krivo uči, tudi to govori ta žalostni »feldpater«.

Kaj pa uči Edinost? Nas list uče te le zapovedi: 1) Drži se svoje vere in spoštuj duhovščino. 2) Bodi zvest Avstriji, udan svojemu cesarju. 3) Ljubi svoj narod in spoštuj svoj jezik.

Kedo more reči, da je to krivi uk ali da Edinost tega ne uči? — Za te svetinje se mi potezamo, te svetinje branimo. — Ali morda Alabarda, organ cikorije, tudi tako uči? — Mir ljudem na zemlji in čast Bogu na višavi! To so prekrasne besede, ki pa postanejo prava hinavščina in kletva v ustih cikorjaša. Nam uže vsa stvar priseda; ali krvavi nam srce, ko vidimo, kako se naše ljudstvo demoralozuje celó po takih, ki so poklicani, do gojé njega moralo. — Morda se uže pri prihodnji volitvi skaže pravica; pa ako bi se tudi ne — slabo delo se bode prej ali slej gotovo maščevalo nad pristaši cikorije; kajti ljudstvo samo uže zdaj pozna krive proroke; ono bode strašno obsodilo srove čine cikorjašev in kaznovalo politično felonijo.

Iz Gropade, 24. marca. — Draga Edinost, davno ti uže nisem pisal in tudi nič bral o življenju naših cikorjašev. Popraševali smo, kako je z našimi cikorjaši ker je postalo vse tiho, pa glej, 23. t. m. so orliši žandarji in našega gosposda cikorjaša Petrača v Trst v zapor odvedli. Na to je bila fabrika precej zaprta, kder je sam gospod poprej škatule iz štacune prodajal; zdaj pa je velika žalost, ker morejo tisti ki so hodili k njemu po cikorje, skoraj čisto vodo piti.

Zakaj je naš cikorjaš v zaporu, to nam ni natanko znano, samo to znamo, da je imel neko ljubico, katero je pa iz cikorjaške ljubezni dobro pretepal. Iz tega je prišla jeza in potem tudi do zapore.

Okoličan.

Iz Brežance dne 22. marca. (Novica). Nemila smrt marljivo seže se svojo kos po našej okolici, našej in drugih farah ljudi. — Žalostno pojo zvonovi

vsaki dan mrtvaško pesem. Naša Malo-nedliška fara komaj broječa 2400 duš, ima skoraj vsaki dan mrliča. Č. g. duhovnika njih previdita časih 7 na dan sv. zakramenti. Naj več njih pa umre nagle smrti skoraj brez boleznj, neprevidene s sv. zakramenti; po nemškem prigovoru: Heute roth, Morgen todt. Nagle in neprevidne smrti reši nas, o Gospod! — Vreme imamo zelo slabo, vedno sneži, ter večji delj so hladni dnevi. Letos je o sv. Jožeta zares že cvetla breskva, kakor tudi vsa drevesa; pa snežnim cvitom.

Iz Trnja pri št. Petru, 26. marca 1886. Veselja prešinjcn, naznanjam slovenskemu širnemu svetu, da smo pri nas ustanovili tolikanj koristno bralno društvo. Z odlokom z dne 14. marca t. l., št. 2209 so nam došla od deželne vlade na Kranjskem potrjena pravila za bralno društvo »Mir«. — Do danes se je vpisalo nad 60 uđov. Upamo pa, da se bode v kratkem pomnožilo. V nedelo 28. t. m. imamo prvi zbor, pri katerem se izvoli odbor in ukrene potrebno za slavnostno otvorjenje. Kakor dolgo so uže po celej pivški dolini ustanovljena bralna društva in čitalnice, vendar se je pri nas ednaka misel še le vladskega leta porodila. Naš cenjeni g. učitelj v zvezi z drugimi možaki, katerim na čelu je čast. g. župnik so toliko časa spodbujali naše možake in mladeniče, da imamo danes bralno društvo, za katero se sedaj cela vas zanima. Za slavnostno otvorjenje so nam obljubili od več strani sodelovalci, celo iz Trsta se nam javlja, da pride naše društvo obiskat lep zbor pevcev. Bog vedni pa nam bode pripomogel, da bodemo tudi vstrajni v našem delu in da bode letos otvorjeno društvo še dolgo let krepko napredovalo in trdno stalo, ter spolnovaje svoje nalogo razširjalo narodno zavest, zavest slovansko. Bog živi naše bralno društvo »Mir« in njega vrlc ustanovnikel! S tem prijazno pozdravljamo druga društva po celem Slovenskem, katera naj svojega novega brata radovoljno sprejmo v svoj krog.

Domače in razne vesti.

Vabilo na naročbo.

Slavno občinstvo prijazno vabimo na novo naročbo. Vse tiste naše naročnike, ki so še kaj na dolgu, pa prosimo, da poravnajo svoje račune, da jim ne ustavimo lista.

Edinost stane za vse leto fr. 6, za pol leta fr. 3, za četrt leta fr. 1.50; s prilogo fr. 7, oziroma fr. 3.50 in fr. 1.75.

Upravništvo Edinosti.

Č. g. Rogač dosedanji župnik v Katinari je nekda imenovan župnikom dekanom v Hrušici poleg Podgradi. Katinarja zgubi v č. g. Rogaču izvrstnega dušnega pastirja. Za mesto v Katinari pa nekda prosi nek gospod, ki ni naše gore list.

Uđom polit. društva Edinost.

Odbor društva vabi vse uđe na glavni občni zbor, ki bode v nedeljo, 4. t. m. v prostorih del. podp. društva Via Molin piccolo št. 1, točno ob 10 1/2 pol uri dopoludne. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo denarničarja. 4. Sklep glede volitve v V. okraju. 5. Posamezni predlogi. 6. Volitev novega odbora. Odbor se nadeja množega udeleštva.

Sl. občinstvo opozorujemo še enkrat na koncert, ki se bode vršil jutre s prelepim programom v slovan. čitalnici. Ker je polovica čistega dohodka namenjena del. podp. društvu in ker program koncerta obča res kaj posebno lepega, se nadejamo, da bode dvorana prepolna.

Nadvojvoda Karol Stefan in hrvaški jezik.

Poročali smo uže v nekem nam iz Lošina došlem dopisu o sprejemu nadvojvoda Karola Stefana in visoke njegove soproge v Velikem i Malem Lošinu, danas nam je dostaviti še to le znamenito dogodbo: Nadvojvosa je obiskal ljudsko šolo v Malem Lošinu in dogodil se je v drugem razredu aekliške ljudske šole ta le prizor: Deklice so čitale iz čitanke, to se ve italijanski. — Nj. visokost kar naplo zapove, naj nehajo ter reče: »sad umite u ruke hrvatske čitanke«. Učiteljica odgovori: jaz učim djecu samo italijanski. »Dobro, pravi Nj. visokost, tedaj pojdimo v kateri drugi razred. gaje se uči hrvatski«. Na to učiteljica: »V naših šolah se nič ne uče v hrvaškem jeziku«. — »Kako to?« vpraša nadvojvoda, »čudnovato, da se zanemaruje svoj materinski jezik! Gaje je nadzornik? Č. k. šolski nadzornik pristopi bliže, a Njeg. Visokost ga strogo vpraša: »Kažite mi, zašto se nepodučuje hrvatski u nijednom razredu? Nečete valjda kazati, da ovo nije materinski jezik ove djece! Čudim se«. Nadzorniku se te besede kar jezik zavezale, molčal je, kakor mutec, okrajni glavar je obledel, in vsi priučjoči so bili kar oparjeni. A bili so priučjoči tudi taki,

ki so iz vročega srca Boga prošili, naj Bog ohrani Nj. visokost, ki je priznal potrebo hrvaškega jezika v Malem Lošinu. — Ta dogodek pač ne potrebuje nobenega pojasnila. Če imamo kaj dostaviti, bodi le to le: Bog ohrani nadvojvoda Karola Stefana!

† **Grofica Chambord** je v četrtek ob des-ti uri dopoldne umrla v Gorici. V pondeljek se je prehladila in vsled tega zbolela, ali se v četrtek zjutraj je zajutrkovala ter potem rekla, da jej je bolje, zaspala je potem, pa iz spanja se ni več probudila, ker zadel jo je v spanju srčni mrtvoud. S to kraljevo, pobožno in preblando gospo, zgubi Gorica mnogo, ker bila je njej velika dobrotnica; vzlasti ubogi ljudje, katerim je bila prava mati, zgubili so svojo dobrotnico. Največ pa je storila za Kostanjevico. Cerkev, katero je ona tam obnovila, odičila in okrasila tako sicer, da skoraj nema vrstnice na slovenskem svetu, pričela hode na stoletja o njej pobožnosti. — Ona se je imenovala princesinja Marija Terezija Beatrix Gaetana ter je bila roda avstrijska nadvojvodica, tedaj našej cesarske hiši v sorodu. Rojena je bila 14. julija 1817, kakor najstarejša hči modeneskega vojvoda Franca IV. V letu 1846 se je omožila Henrikom burbonskim, vnukom francoskega kralja Karola X., ki je tudi v Gorici umrl, ko se je odpovedal francosk-j kroni in si pridvil naslov »grof Chambord«. Znano je, da je nje soprog umrl 24. avgusta 1883 in da je tudi v Gorici (Kostanjevici) v obiteljskem grobu pokopan. Politični dogodki so to rodilno hudo zadeli, ali bodi si urok ta ali oni, tega ne preiskujemo, te česti pa jej svet ne bo mogel odreči, da je bila ljubljalna, patrijotična, pobožna in po vseh hudih uvarcih, Bogu udana. — Pogreb do danes še ni določen, a hode jako velikanski; posebn Francozov je uže prišlo mnogo v Gorico, našega cesarja bo pri pogrebu zastopal nadvojvoda Fran Ferdinand, najstarejši sin nadvojvode Karola Ljudevita; tudi tržaški deželni namestnik in vojaški poveljnik sta dobila ukaz, da se imate udeležiti pogreba.

Razpisana je služba poštarja v Piranu. Letna plača znaša 500 gl. za pisarniške potrebe 120 gl. in za pripomoče 150 gl. Kavcija znaša 500 gl. Prošnje se imajo vložiti v 14 dneh počenši od 20. marcija pri c. k. poštnem in brzojavnem vodstvu v Trstu.

Volilcem V. okraja. V nedeljo je bila deputacija volilcev pri g. Živcu, da ga popraša, če se sprejme volitev v V. okraju. On je odgovoril, da sprejme in da, ako izvoljen, tudi ostane na svojem mestu, dokler mu hode zaupalo ljudstvo.

Cikorjaško. Te dni so se vozili po V. okraju: predsednik Cikorije, znani štor Poldo, njegov adjutant Bokalič, in še neki »čestiti«. Pravijo, da so potovali zaradi nekega bika.

Tržaške novosti:

Gospod namestnik tržaški baron Pretis je te dni odpotoval v Gorico, kder obiskuje srednje šole. V Gorici se nabaja zdaj tudi poreški škof Monsignor Flapp.

Nedosednost na magistratu. Od tukaj nam piše prijatelj: V četrtek v jutro bil sem na magistratu, da mi tam napravijo delalsko knjižico; hoteli so mi jo brzo napraviti, ali jaz sem zahteval, naj mi naredijo slovensko. Kako? Kaj? Pri nas ni slovenskih, pri nas so le nemške in laške knjižice. Jaz pa le nisem nehal in jih toliko nadlegoval, da sem naposled vendar dobil knjižico slovensko. Ker pa nemajo slovenske knjižice dovoljnega predpisa in njmajo še pečata, moral sem hoditi in molelovati za podpis od Poncija do Pilata, ker s tem so nameravali oni mene preplasiiti, meneč da bodem nepodpisane slovenske vrnit in se zadovolili z italijanskimi. Rekel sem jim pa: Magistratni uradi so odprti do 3 popoldne in jaz čakam tudi tako dolgo samo, da mi jih zgotovite. Na vse načine so me zvijali in motili, ter me hoteli z loparstvom odpraviti. Naposled so se vendar udali in jaz imam danes slovenske delalske bukvice od tržaškega magistrata. Malo, ali vendar je nekaj. Ko sem uže knjižico imel vso v redu sem se gospodom zahvalil in eden mi je na to rekel: veste kaj, vsaj mi ne bi nasprotovali, ali vlada nam je poslala laško-nemške, mesto laško-slovenske, bolj bi bilo, da bi se dajale le zadnje, ker nemščine pri nas ni treba. Mojim rojakom pa s tem dokažem, naj v prihodnje tudi oni slovenske knjžice zahtevajo. Led je predrt.

iz porednosti so menda rudečkari raznesli vest po Trstu, da se je nov Lloydov parnik »Posseydon« v indijskem morju razbil in šel na dno. — Ravnateljstvo Lloydja pa javi, da to ni res, ampak da je parnik, brez vsake škode, došel v Hongkong.

Exempla trahunt. Kakor Fegec, ki je streljal na svojo ljubico, je te dni nek mesar Ivan R., rodoma Rečan, napadel z nožem svojo ljubico; ali k sreči so bile straže blizu, ki so silnega ljubega odpe-ljale v senco in mlado fletno Roziko rešile nevarnosti.

Trgovina s sloveškim mesom. Dve pošteni dekleti v Gradcu ste sklenoli, da pojdi služiti v Trst, obe ste bili hčera ubogih ali omikanih starišev. — V Gradcu

ste se priporočili nekemu Tržačanu in on jima je precej preskrbel službe, ter jima rekel naj odpotujeta v Trst, da je bo uže tam kedo čakal. Nič slabega ne sluteči, se pripeljeta v Trst in na kolodvoru ju je čakala neka uže priletna matrona, katera je pobaše v kočijo in pelje na dom. — Dala jima je lepo sobo, dobro piti in jesti, delati pa nič. Ali dekletoma se je čudno zdelo, da ju je starka zapirala. Pa kmalo se jima je pozdevalo, kde da ste, kajti starka jima je začela govoriti o lepem življenju, lepe obliki, dobri hrani — in vse to brez dela. Ubogi dekleti ste zdaj tudi sprevideli, v kakoj hiši se nahajati. — V četrtek je šla starka na trg in k sreči je pozabila s ključem zaprti obe ujetnici; to ste dekleti zapazili in pobegnoli na polico, kder ste vse naznanili.

Dekleti ste denes v dobrih službah. stara kupčevka s človeškim mesom pa se hode morala zagovarjati pred sodnijo. Bog ve, koliko poštenin deklet je spravila na slabo pot ta trgovca s človeškim mesom! Znano je, da si je nek tak trgovec v Trstu napravil premoženje čez 200000 gl. in k ljubju čudne trgovine bil celo ud borse. — Zlat je ta mož menda grajščak na Oger-skem.

Povodenj v Pragi in drugih krajih je 23. t. m. povzročila mnogo škode. Veltava je v Pragi poplavela več ulic, iz nekaterih so morali prebivalci izseliti. Potem pa je voda začela padati.

Izpred sodnije. Neko nedeljo zvečer so šli nekateri mladenči, udje društva »Pro Patria« v kavarno Ferrari pod »voluti di Chiozza«; tam so mirno pili kavo; ali dva Lahona nek Wachsmann, v Jakinu rojeni žid, in nek Angelo Rovere, italijanski poslanik in zastavonosec rudeče »ž-nastike« sta prišla k njihovi mizi in jih začela gledati pod brke; odstranita se sopot in začeta druge lahone nagovarjati, da insultirajo patrijotične mladenče in posebno nekega Fortuna, rojenega Ročinca. V resnici začnejo kričati pri nekaterih mizah »fuori le spie« ter oba omenjena sta pri tem kričanju s prstom kazala na patrijotično mladeč, posebno pa na Fortuna, kateri je protestoval proti tolikoj surovosti. Ker je nastal šunuer, so straže prišle, ali tem so Lahoni odgovorili, da ne mirujejo, dokler se Fortuna in drugi ne odstranijo. — Policia je prosila zadnje, da odjenjajo in se odstranijo, kar se je tudi zgodilo; ali Fortuna je tožil Rovereja in Wachsmanna, te dni je bila obravnava in oba zatožena sta bila obsojena vsak na 8 dni ječe in k plačanju stroškov. — Ta razsodba je napravila prav dober utis na vse poštene, ker vsakemu se uže gnusi terorizem tujecev v Trstu. — Danelovi agentje, ki so pretepali volilce na dan volitve v Trebach, so bili kaznovani na 24 ur zapora.

Policijsko. Dva fakina, Ivan S. iz Trsta in Franc V. iz Kranja, sta hotela se silo odpreti kažot vratarja neke hiše v ulici Chiozza, da hosta kradla; ali ko sta bila pri delu zasajila ja je policija in odpejala v zapor. — Nekega prodajalca rastlin Miha G. iz Dolenje je policija zaprla, ker je razsajal ter se celo s pestmi postavil javnej straži. — Nek Jožef S. iz Ročinja je nekaj časa stanoval pri nekem zidarji, te dni je zginol in ubogem zidarju odnesel kakih 10 gl. — Mušnistva J. Rojca so drugi tovariši v tepežu tako močno ranili, da se mora daj zdraviti v bolnici. — Zaprla je policija te dni še tri druge razsajalce in eno usmiljeno.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Uzroki socialne mizerije. *)

(Dalje.)

Mi vidimo na priliko denes, da mali obrtnik in celo trgovec z majunimi kapitali ne more naprej; zato je pri njem nehalo veselje do vsakega novega podjetja in ako si kaj prihrani od svojega zaslužka, kam deno prihranjeni denar? Navadno v hranilnico, v poštno hranilnico, ali pa si kupi kak državni papir. S tem načinom pa se vrednosti ne množe, kajti mali kapital, mala obrtnija ustvarja veliko več novih vrednosti, nego pa veliki kapital, rečemo torej, da je veliko bolj produktiven. — Pomanjkanja denara na svetu sicer ni, in ako bi to bilo, lahko se temu pomaga. Ali denar je za male ljudi pri vsem tem nestosegljiv, mej tem ko ga banke imajo toliko nakupičenega, da lažejo za njega investicije ali porabe tudi po najnižih obrestih. Angl-ške velike banke so denes zadovoljne, ako morejo denar varno oddajati po 2 in pol in tudi po 2 po sto, in ne le na Angleškem, temuž povsod, tudi v Avstriji so banke znižale obresti.

Velikim kapitalistom so denes odprti neizmerni donarni viri, ali kaj, ko oni ne morejo vseh porabiti. V tej zadregi je za veliki kapital prava sreča, da države prav pridno delajo dolgove in torej tudi same absorbirajo (porabijo) mnogo debelega kapitala; kajti mi vidimo, da so denes vse evropske države zadolžene za mnogo in mnogo milijard.

Ali pa mislite, da je denar, katerega države potrebujejo, tudi plodonosno ualo-

*) Predavanje g. V. D. v del. podp. društvu dne 21. t. m.

fen? — Najmanjši del tega kapitala se porabi za investicije, to je za osnovo takih reči, kakor so ceste in železnice, ki državi obresti nosijo, in če tudi tega ne, vsaj prebivalstvu koristijo v ložo dosego stvoh obrtnijskih in trgovskih namenov ter na tak način bogastvo dežele pomnožujejo. Ali večina na posodo vzetega denarja državne blag-jnice izdajajo za neproduktivne stroške, to je za take stvari, katere ne pomnožujejo državnega premoženja in ne oplotujejo dela, katero edino pomnožuje ljudsko premoženje, ampak države trošijo posebno v novešem času takozvanega miru v orožju neizmerno svote za vojaštvo in za druge neplodnestvari in skoro nobena evropska država ne pokriva svojih stroškov iz direktnih doprineskov državljanov. — Državam je to jako komodno; ako finančni minister nema zadosti denarja za izvanredne velike stroške, zateče se na borso in tam ga bankirji kar objemajo od veselja v prelepej nadi, da zopet prav dobro zaslužijo, kajti veliki kapitalisti uže komaj čakajo, da svoje denarne preostanke nalože v državno rento, kajti države plačujajo točno zadosti visoke obresti in velikemu kapitalistu ni treba drugega, nego vsako leto dvakrat kupone striči.

Ali gospoda, kedo pa plačuje te obresti od državnih dolgov? Nekoliko res tudi milijonarji, veliki obrtniki, trgovci, pa nad nj, teh obresti plačujejo v prvaj vrsti kmetje, potem mali obrtniki, in delalci. Znano je, da država največ svojega dohodka ima od kmetijskega davka in od užitnine, in da užitninskega davka največ plača mali obrtnik in delalec. — Takozvane produktivne stanove, to je one, katere pomnožujejo premoženje državljanov sploh — (in ne milijonarje) — zadevajo torej največa bremena v državi. — Ako pa ti stanovi vedno bolj božajo, kaj hode potem iz države same in naravno tudi iz velikih kapitalistov, ki se toliko naslanjajo na državo glede na rento svojih kapitalov?

Rekel sem v začetku, da delalec in kmet božata, da nista več zmožna tiste porabe živeža in obleke, katera bi bila potrebna v namen, da se vzdržuje enakotežje mej produkcijo in porabo. Vsled tega nastajajo vedno večje krize; mala obrtnija ponehuje, mali kapital se skriva; zemljišča izgubljajo na vrednosti, ker kapital se jih izogiblje, ker nabaja boljšega zavetja v raznih bankah in v državnih denarnicah. Ali to nenaravno stanje vede naravnost v pogibelj. Delalni stanovi so nezadovoljni, ker morajo slabo živeti; pri vsem tem pa državi mnogo plačevati; njih produktivna moč peša s vsakim dnevom in kjer ni nič tam je tudi cesar zgubil svojo pravico. Gospoda, ako ta stvar gre tako naprej, bodo onemogli najboljši davkoplačevalci in sami veliki kapitalisti pač ne bodo mogli vzdrževati državnih stroškov. Kaj nastane iz tega? Občni finančni polom; države hode morale najprej zmanjšati obresti državnega dolga, nazadnje jih niče hode plačevale, kurzi papirjev hode šli vedno niže in niže in veliki kapitalisti hode najbolj čutili nasledke komodnega brezskrbnega življenja in striženja kuponov. Kaj nastane potem? Zemljišča, ki denes ne veljajo skoro nič, zopet postanejo kaj vredna in še celo dosti vredna in poštena obrtnija, pri kateri hode delalec primerno zaslužiti, mora sopot priti k časti, kajti pretiranje vsakega nagiba je škodljivo človeškemu društvu, katero more le v harmoničnej razdelitvi produkcije in konsumu iskati in najti svoj gospodarski in socialni ideal.

To, gospoda, je tisto socialno prašanje, o katerem nekateri govore z največo grozo, drugi pa z največo nadejo, kakor se socialne nahajajo srečni ali nesrečni. Mi vidimo, da se skuša na eno stran silno rešenje tega prašanja in takozvani socialisti hočejo uničiti vsak upliv in moč kapitala in vse pojednačiti. Na drugej strani pa vidimo, kako si največi državniki prizadevajo, da bi s pametnimi napravami zajezili vsako silno rešenje socialnega prašanja.

Mi denes vidimo, kako se delajo postavje za zavarovanje delalcev proti nezgodam in še več takih in enakih postav se namerava sklenoti v korist delalcem.

Ali to samo, gospoda, gotovo ne hode vstanu popolnoma zajeziti velikanske krize, katera preti Evropi. Zlu je treba pogledati na dno!

Kaj hode pomagalo vse to, ako država ne ustanovi tudi takih zavodov, kateri hode vsaj posredovali mej velikim kapitalom in majimi obrtniki, delalci in kmetovalci. Znano je, kako je tudi naša država osnovala poštne hranilnice. V te so začeli naši mali kapitalisti vlagati vse polno denara, in reči se more, da so poštne hranilnice prav koristne glede na promet. Ali vseobčno niso koristne in zakaj ne? (Dalje prih.)

Tržno poročilo

Kava — v dobrem obrajtu, cene jako trdne. Denes stane kava Rio fr. 42 do 56, Santos f. 45 do 60, Java Malang fr. 60 do 63, San Domingo fr. 50 do 61, Portorico fr. 85 do 110, C-yton plant fr. 76 do 120. Moka f. 96 do 105.

Sladkor — srednja kupčija. Denes stane sladkor Pile v vrečah for. 19.75 do for. 23.

Sadje — še precej živahna kupčija. Fige v venih f. 13, rožiči I. vrste fr. 8 do 8.50, limoni in pomeranče fr. 2.50 do 7, mandlji for. 85 do 90, čespe kranjske f. 8.50, bosanske fr. 12.50, opaša fr. 27 do 28, cvebe for. 18 do 26. Eleme for. 28 do 40, Sultanina for. 31 do 45.

Olje — namizno f. 55 do 75, jedilno f. 35 do 42, bombažno f. 25 do 32.

Petrolje — še vedno stalno na fr. 10.

Domači pridelki — fižol rudeči fr. 10, bohinec f. 11, koks f. 12 do 12.50, maslo I. vrste f. 86 do 94.

Zito — dobro obrajtano. Danes stane banaška pšenica f. 9.75 do 10.25, kuzuza iz Galaca f. 6.75 — levantinska f. 6.50.

Les — še precej dobra kupčija. Danes stanejo deske kranjske f. 41 do f. 76 — škurete kranjske f. 44 do 48.

Sen — še vedno iskano, denes se prodaja seno po f. 1.80 do 2.10, prve vrste do f. 2.30.

Borsno poročilo.

Na borski prevladuje mlahovost, pri vsem tem so kurzi drž. papirjev jako trdni, ker je govor finančnega ministra jako imponiral borzizancem. Privatni papirji in Ital. renta pa so nekoliko trpeli. Valute jako trdne.

Postano. *)

Gospod podgorski paša!

Če ravno Vam je bila, gospod paša, osoda tako mila, da ste Vi slednjič do zmage došli, — ne govorimo o sredstvih, koje ste k temu vporabljali, — mislimo in smo zagotovljeni, da Vam je sedaj cesta toliko čez Kojso, kakor tudi ona čez Kozano zelo težavna.

Odklenka Vam marsikaj in tudi Vam še hode, in Vas vsi Vaši nekdanji sotrudniki zapuste, ostane Vam le ona poštena dekla Flock in Korančev Koštron.

Živili Pl. Reja Jožef, Reja Stekor in Gabrijelčić!

Eden v Rizonu.

V obrambo česti nekega gospoda, od katerega g. Alojzij Štrekelj v 23. št. cenjene Edinosti terdi, da je nekatero pecco predlansko leto nagovarjal naj ne grede pet v cerkev na dan sv. Jurja, podpisani, pri onem slučaju navzoči, ono terditav vsak čas lahko s prisego kot neresnično dokažejo.

V Komnu 23. marcija 1886.
Franc Švara, Jožef Abram, Jožef Kovčič, Štefan Pipan.

*) Za takove članke je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon veleva. Ured.

Dunajska Borsna

dne 26. marcija

Enotni drž. dolg v bankovcu	85	70	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	85	85	»
Zlata renta	114	80	»
5% avst. renta	101	85	»
Delnice narodne banke	876	—	»
Kreditne delnice	301	20	»
London 10 lir sterlin	125	65	»
Napoleon	—	—	»
C. kr. cekini	9	98	1/2
Kr. državnih mark	5	92	»

Dražbe.

V Tolminu: Posestvo Jakopa Kovačič (Fustenik) iz Kozarske 4355 f. — dne 1. aprila, 3. maja, 7. junija 1886 od 10—12 ure.

V Kanalu: Posestvo Stefana Dugar iz Auče št. 34 cenjeno 3317 f. dne 1. maja 1886, od 9—12 ure.

V Kanalu: Posestvo Antona M. št. 104 od Antona iz Svetega št. 104 ležeče v občini Banjšica št. Lorenca cenjeno 1292 f. dne 17. aprila, 15. maja, 19. junija 1886 od 9—12 ure.

V Štani: Posestvo Apolonije Zežlin udova pok. Antona iz Skopo št. 36/29 cenjeno 50 f. dne 24. marča, 27. aprila, 27. maja od 10—12 ure.

V Tolminu: Posestvo Antona Sovdat iz Ladra cenjeno 3580 f. dne 15. aprila, 17. maja, 17. junija 1886, od 10—12 ure.

V Kanalu: Posestvo Petra Kumar ran. Valentina iz Mokrine št. 2 ležeče v občini Banjšica cenjeno 2570 f. dne 17. aprila, 15. maja: 19. junija 1886, od 9—12 ure.

Št. 459.

Razglas.

Na dan 3. aprila meseca t. l. se bodo pri podpisnem na javni dražbi sledeča dela oddala:

1. Popravljenje šolskega poslopja Podgradom, cenjeno f. 796.

2. Popravljenje cerkve in kaplanije v Pregarijah cenjeno f. 442.

Kdor se hode dražbe udeležiti hotel, hode moral 10 po što varščino (kavcijo) položiti.

Natančnejši pogoji se poizvedo v tukajšnjem uradu, kder so tudi proračuni in načrti v pregled izpostavljeni.

Občinsko glavarstvo.
Podgrad dne 22. marcija 1886.

(1—3)

Jaksetič.

Čudovite kapljice
Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokáže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratnejše želodčne bolezni. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemoroje, proti boleznim na jetrih in na cranici, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper scropok ter čisti pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo. 53-47

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbo in pošiljavo pa edino v lekarnici *Cristofaletti e Gorici, v Trstu* v lekarni *E. Zanetti* in *G. B. Rovis, G. B. Paraboschi* in *M. Ravasini*. Ena steklenica stane 30 novcev. Varovatis je pokvarjenih posnetkov, s katerimi se zavolj želje po dobičku tu pa tam ljudstvo goljufa, dasi nimajo nobene moči in vrednosti.

Brez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo smatrati kot **ponarejeno**.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču, je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živecih, steklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo **acetu zoper trganje po dr. Maliču** s zraren stoječim znamenjem; (Varstv. znamka) 1 stekl. 50 kr.

Zahvala.

Gosp. pl. **Trnkózy-ju**, lekarju v Ljubljani. Moja mati so na protinske bolezni na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in uže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel j čudovit vseh, da so se po kratki rabi opratili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednake bolezni priporočam. Vašej blagorodnosti pa izrekam najprirednejšo zahvalo z vsem spoštovanjem udani **Franjo Jug**, posestnik v Smarju pri Celju.

Planinski želiščni sirop kranjski, izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolezni; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši, nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi. 5-

Križistične krogijice, c. kr. priv. ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisočkrat sijano osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skaznem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah a 21 kr. jeden zavoj s 6 škatljami 1 gld. 5 kr. Manjš, kakor en zavoj se s poštom ne razpošilja.

Naročila iz dežele izvrše se tako
Lekarna Trnkózy-ja
na mestnem trgu
v Ljubljani.

Čujte in čudite se!
12.500 kosov
OGRINAL ZA DAME,
po. Jolnem zadosti velika tudi za največjo damo, v vseh modnih barvah rujavih, sivih, črnih rudečih, modrih, bolih, škotskih in turških itd., prodaja se po **goldinar 1 goldinar** komad proti poštnemu povzeju, da se izpraznijo prostori 4-4 **Exporthaus „Zur Austria“**, Wien, **Oberdöbling, Mariengasse 31**

Čičcolli-eva esenca za želodce
G. PICCOLI, Ljubljana
Ozdravlja kakor je navadno iz zahvalnih pism in zdravniških apriloval bolezni in želodcu in trebuhu, bodež, krč, želodčno in premenjavno mrzlico, zabasane, hemoroje, zlatenico, migrene itd. in je najboljši pripomoček zoper glaste pri otrocih.
Pošilja izdelovatelj po pošti v škatljicah po 12 steklenic za 1 gld. 36 novcev. Pri večem številu debl se primeren odpušt.

V steklenicah po 15 sollov se prodaja v Trstu v lekarnah: **Foraboschi, Leitenburg, Lprandi, Pozzetto, Praxmarer, Prendini, Ravasini** in **Zanetti** in skoro v vseh lekarnah **Primorskega, Tirolskega, Istre in Dalmacije**.

Josp. t. **Piccoli-ju**, lekarničarju v Ljubljani. Na sahtevanje potrjujem, da sem Vaš cvet za želodec, kojega dali so mi dobro znani v velikih slučajih vspešno rabil proti boleznim v želodcu in zlati žili 27-50
Ljubljana, mesec januar 1884.
Dr. Emil vitez pl. Stöckl,
c. k. vladni svetovalec in deželno-sanitnet poročevalec.

Podpisani potrjuje, da ima želodčna esenca ljubljanskega lekarničarja **Piccoli-ja** hitre in prečudne zdravilne moči. Ž njo ozdravilo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaj preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosi za jedno steklenico želodčne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih.
A. Wlassich, župnik-kan. Plominj, Primorsko.
Antirheumon najboljšo zdravilo proti prehlajenji, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.
Pastilje santoninske; kolesci zoper gliste izkušeno zdravilo zoper gliste škatljica 10 kr 100 košč. 50 kr. 1000 košč. 5 gld. 2000 6 gld.
Salicilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritis), plućnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.
Želiščni prani sirop. Ta iz zdravilnih želišč izdelani sirop se rabi z najboljšim uspehom proti vsem prsnim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivemu kašlju itd. Odraščeni naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci ša toliko žlice. Steklenica 36 kr.

Tu navedena, kakor vna druga zdravila se zmiraj frišna dobe v lekarni

G. Piccoli-ja
«pri angelu»
v Ljubljani
na Dunajskej cesti,
kder se naročila tako
po pošti proti povzeju izvršujejo.

Prodaja naravnega vina
od l. 1885. od gl. 10.— gl. 14.—
• • 1884. » • 12.— » 16.—
• • 1883. » • 14.— » 18.—
hektolit-r.
Sočji za poskušnje od 100 litrov naprej na razpolaganje.

Prazne s dee računam kolikor mene stanejo ter jih vzamem nazaj, ako se mi v teku 4 tednov nepoškodovani franko v Ptuj dopošljejo za isto ceno.
F. C. Schwab,
producent vina v Ptuj (Pettau) na Štajerskem.

Zahvala
Iz dna srca izjavljamo vsem sorodnikom, bližnim in daljnim prijateljem in znancem, slavni c. kr. sodnji in davkarji v Ajdovščini, slav. c. kr. gojznanemu oskrbništvu z Dola, kakor tudi členom «Edinost» in »Rokodelskega podpornega društva» v Ajdovščini, v. č. duhovščini, šolskemu voistvu, skupnemu občinskemu odboru, ki so spremili na hladne grobove našo nepozabljivo soprogo oziroma mater in sestro, gospo
Marijo Hmeljakovo
Najskrenejšo blagodarnost izjavljamo tudi vsem blagim prijateljem za darovane vence: iz Trsta, Gorice, Tolmina, Vipave, Ajdovščine, Lokavca, itd.
Jednako tudi za vsa brzojavna in drugačna nam izražena sočutja, ki so nam došla iz več strani v veliko tolažbo. Za gniljiv grobni nagovor č. g. župnika, za osobito skrb in uteho domačega č. gosp. v. karja ob času dolge belezni preblage pokojne, prijatelju koji je račil v ta namen zložiti pesem žalostinko, ter vsem drugim pridijočim pri pogrebu — izrazivši nam toli presrečno sočalje in za ogromno vdeležitev spremstva k pogrebu — izrečemo najsrčnejšo blagodarnost.
V Lokavci, 22. marcija 1886.
Žalojoča rodbina.

Zrebanje uže prihodnji mesec.
Kincsen
SREČKE à 1 gld. 11 SREČK samo 10 gld.
Glavni dobitek v gotovini
gld. 50.000 gld.
10.000 gld., 5000 gld. odteg. 20% || 4782 den. dobitkov.
Kincsem-srečke dobivajo se
vlotrijskem bureau ogerskega Jocke-kluba:
Budimpešta, Waitznergasse 6. 5-

Najboljši
papir za cigaretke
14-36 je prístni
LE HOUBLON
franc. fabrikat Cawleyer in Henryev v Parizu
Seari se pred ponarejanjem.
Ta papir gorko preporočajo gospodje dr. J. J. Pohl, E. Ludvig, E. Lippmann, profesorji kemije na dunajski vseučilnici, radi njegove najboljše kakovosti, radi njegove čistote in zato, ker v njem ni nikake druge zdravju škodljive tvrsine.
500 FEUILLES
FORMAT FRANCAIS
Cawleyer & Henry
Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Beauregard à PARIS.

ROOB COCCOLA
posebnost
c. k. priv. in odlikovane tovarne
ROMANA VLAHOVA
V SIBENIKU.
Podružnica v Trstu: Via S. Lazzaro 1-B
Prijeten, krepčalen liker, odlikovan se zlatimi kolajnamami in diplomami na razstavah v Skradinu, Napolju, Trstu, Sv. Vidu, Lincu, na Dunaju, v Kalkuti itd.
Ta iz jagod Juniverus oemunis in diš-čih želišč napravljene liker je prijetnega okusa.
Jako pospešuje prebavljenje in se rabi z dobrim uspehom za krepčanje oslabilih moči, ker je dokazan njega zdravilni upliv na živce, možgane in na hrbtance.
Prodajo na debelo preskrbujejo moje hiše v **Sibeniku in v Trstu**.
Pradaja na drobno v vseh kavarnah, prodajalnicah likerjev in sladničarjih.
Nepokvarjeni pravi liker se pozna po steklenici, v kateri je vitisnena firma, potem po zamahi z grbom in po malem ovitku z autografovano firmo **Romano Vlahov**. 35-48-16

Sladni izvleček IVANA HOFFA ozdravil me je popolnoma od obēnega telesnega opetanja.
Besede gospé Rentiére **Gelbar-Ebersware**.
Da se resnica razširi potrdim, da sem bila po uživanju Hoffovega sladnega izvlečka in zdravilnega piva oproščena od obēnega telesnega opetanja in da sem popolnoma ozdravela.
Gospa vdova **Gelbar**, Rentiére.
Hessing, januarja 1881 Hessendorferstrasse 18.
Ker od vseh strani mnogoštevilna zahvalna pisma na gospoda Hoffa prihajajo, čutim se tudi jaz poklicanega pridružiti se tej množini, ki se tako gorko za pridobljeno zdravje zahvaljujejo, zadobljeno po uživanju gosp. Ivana Hoffa sladnih izdelkov, da izrazim mojo zahvalo. Po užitju 13 steklenic sladnega piva in 1 kil. sladne čokolade ozdravljen sem bil od hudega pljučnega katara. Sladki izdelki delujo utešljivo. Jaz se bodem i nadalje zdravil, da se obvarujem upljivov nevtremen, zato prosim, da mi jih še pošljete. Izražam vam srčno zahvalo; i spoštovanjem
Maria bar. du Mont, roj. grofnja Batthyany.
Jaz 70 letni starček trpel sem na životnem opešanju in boleznih v čutnicah Vaš sladni izvleček, slano pivo, kojega sem dolgo časa za ojačenje života užival, ojačilo me je tako, da se čutim nekako pomlajenega. Prosim za daljno pošiljatev
L. v. Schirp, konjski stolnik a. D. Bergmannstrasse 107.
Presvitli kralj so pripoznali z veseljem zdravilni uspeh Vaših sladnih izdelkov toliko na svojej osobi kakor tudi pri mnogih članih kraljevske rodbine.
Kodanj itd.
Kastenkiold.
Presv. kralj grški Jurij imenoval Vas je za dvornega zalažnika „kot pripoznanje izvrstnega Vašega sladnega izvlečka.“
Od visokorodnega kraljeviča Wales dospela je sledeča depeša: «Za pr. kraljeviča Wales prosim, da mi takoj pošljete Vašega zdravilnega piva iz sladnega izvlečka.
Gospod **Ivan Hoff**, radi iznajdenja po njemu imenovanih sladnih zdravilnih, hranilnih izdelkov, c. kr. svetnik, lastnik zlatega križca za zasluge z krono vitca visoceh pruskih in nemških redov, tovarne v Berlinu in Beču, Graben, Bräunerstrasse 8. 3-5
Opomba. Ker se Ivan Hoffovi sladni izdelki ponarejajo, naj pazi na to zdravnik in bolnik. — Kot znamenje pristnosti nose pravi Ivan Hoffovi izdelki na sebi znamko (podobno izumitelja Ivan Hoffa in tega podpis). Vse prodajalnice so pooblaščene za prodajo na drobno z litografiranimi barvanimi plakatomi.
Zaloga. Trst: Glavna zaloga Franc S. Prinz, ulica Aquedotto, potem: J. Serravallo, C. Zanetti, lekarne in Ivan Cilia mirodilnica Ponte rosso, G. B. Angeli mirod. Piazza delle legna. Zagreb: Lekarna k «Salvatoru», Nadbiskupska lekarna in Milosrdnih bratov. Bocoen: I. Bergmeister, Moser, Illing lekar. Kotor: M. Stefanović, lek. Reka: Nik. Pavačič, Fr. Zeeche, mirod.; G. Prodram Farmacia di Corte, Farmacia Arciduciale, Farmacia alla Salute, Gorica: G. Christofolotti. Inmost: lekarna k tirolskemu orlu. Kranj: Franjo Dolenc, Ljubljana: Peter Lasnik, Meran: Fikenscher Haller, W. v. Pernwarth lek. Pulj: G. B. Wassermann lekarna. Dušovnik: Anton Drobac. Roveredo: R. Thaler lek. Riva: Canella lek. Šibenik: P. Bero, M. pl. Mištura lekarna. Split: Tocicel, do Grazio, Alpinović mirodilnica. Trient: Cugini, Larcher, Frici, Sauloni lek. Zadar: Chr. Mazzocco.

Naznanjam, da sem prevzel kavarno
„Alla Fenice“
na **doganskem trgu** in se priporočam p. n. občinstvu za mnogobrojni obisk. Točna in dobra postrežba, vsi slovenski časniki, mnogo nemških in ital. časopisov itd. 3-2
Jakob Adamič